

Warszawa, dnia 24 marca 2015 r.

Minister Skarbu Państwa

BM.0730.89.2015

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z zapytaniem nr 31088 Pani Anny Grodzkiej, Poseł na Sejm RP, z dnia 19 lutego 2015 r., w sprawie budowy obiektu energetyki jądrowej w gminie Choczewo poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane przez Panią Poseł pytania.

1. Czy i w jaki sposób przyznawane będą rekompensaty za poniesione straty i wywłaszczenia?

Zagadnienia dotyczące ustalania odszkodowań w związku z realizacją obiektów energetyki jądrowej, w tym realizowanej przez GK PGE inwestycji budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce, zostały unormowane w przepisach ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (dalej: ustawa inwestycyjna).

W tym zakresie należy wyróżnić cztery grupy unormowań: (i) pierwsza, obejmująca odszkodowania związane z wywłaszczeniem, tj. z nabyciem przez Skarb Państwa praw do nieruchomości lub wygaśnięciem użytkowania wieczystego, ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomościach objętych decyzją o ustalaniu lokalizacji inwestycji (art. 24 ust. 3-8, art. 27 ustawy inwestycyjnej), (ii) druga, obejmująca odszkodowania związane z ustanowieniem ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości osób trzecich w związku z decyzją o ustalaniu lokalizacji inwestycji (art. 28 ustawy inwestycyjnej), (iii) trzecia, obejmująca odszkodowania związane z przeprowadzeniem badań lokalizacyjnych przez inwestora (art. 14 ust. 1-3 i ust. 5-6 ustawy inwestycyjnej) oraz (iv) czwarta, obejmująca odszkodowania związane z ustanowieniem ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości w związku z uzyskaniem przez inwestora decyzji o wskazaniu lokalizacji (art. 14 ust. 4 ustawy Inwestycyjnej).

Pierwsza i druga grupa roszczeń odszkodowawczych związana jest z wydaniem decyzji o ustalaniu lokalizacji, to jest decyzji ustalającej docelowe umiejscowienie przyszłej elektrowni jądrowej, co będzie mogło nastąpić dopiero po przeprowadzeniu badań lokalizacyjnych i środowiskowych i uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji. Trzecia grupa odszkodowań związana jest z etapem zakończenia badań lokalizacyjnych, a czwarta grupa roszczeń z upływem okresu obowiązywania decyzji o wskazaniu lokalizacji poprzedzającej prowadzenie badań lokalizacyjnych.

Odszkodowania, o których mowa powyżej przysługują odpowiednio właścicielom nieruchomości, użytkownikom wieczystym oraz podmiotom, którym przysługują ograniczone prawa rzeczowe na

nieruchomościach, które to nieruchomości zostały objęte odpowiednio decyzją o ustalaniu lokalizacji inwestycji (art. 7 ustawy inwestycyjnej) albo decyzją o wskazaniu lokalizacji inwestycji (art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy inwestycyjnej) albo na których były prowadzone badania lokalizacyjne. Odszkodowania takie nie będą natomiast przysługiwać innym podmiotom, na przykład właścicielom nieruchomości sąsiadujących z nieruchomościami objętymi ww. decyzjami lub nieruchomościami, na których były prowadzone badania lokalizacyjne. W odniesieniu do takiej kategorii podmiotów ustawa inwestycyjna nie zawiera podstaw materialnoprawnych do wypłaty ewentualnego odszkodowania.

Ustalenie odszkodowań z powyższych tytułów następować będzie w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez właściwego Wojewodę. Ustawa przewiduje jednoinstancyjny tryb rozstrzygania spraw administracyjnych dotyczących ustalania odszkodowań. Strona niezadowolona z przyznanego jej odszkodowania, w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej decyzji o odszkodowaniu, może wnieść powództwo do sądu powszechnego. Wniesienia powództwa nie wstrzymuje wykonania decyzji. W przypadku wniesienia powództwa do sądu powszechnego sprawa wysokości odszkodowania należnego stronie niezadowolonej z jego wysokości, będzie dalej procedowana przed sądem cywilnym w trybie procesowym według reguł postępowania cywilnego.

2. Czy, jeśli są planowane - to na warunkach odtworzeniowych, czy też niekorzystnych - aktualnie w wyniku spadku cen, warunkach rynkowych?

Ustawa inwestycyjna przy ustalaniu odszkodowań przez Wojewodę nakazuje stosować odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w samej ustawie inwestycyjnej (art. 14 ust. 3, art. 24 ust. 8 ustawy inwestycyjnej). Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy inwestycyjnej po zakończeniu pomiarów, badań lub innych prac (badań lokalizacyjnych) inwestor jest obowiązany przywrócić nieruchomość do stanu poprzedniego. Jeżeli przywrócenie nieruchomości do stanu poprzedniego nie jest możliwe albo powoduje nadmierne trudności lub koszty, właścicielom, użytkownikom wieczystym i osobom, którym przysługują ograniczone prawa rzeczowe, przysługuje od inwestora odszkodowanie. Odszkodowanie powinno odpowiadać wartości poniesionych szkód. Jeżeli natomiast skutek tych zdarzeń zmniejszy się wartość nieruchomości, odszkodowanie powiększa się o kwotę odpowiadającą temu zmniejszeniu (art. 14 ust. 2 ustawy inwestycyjnej).

W zakresie procedury ustalania odszkodowania z powyższego tytułu ustawa inwestycyjna odsyła odpowiednio do postanowień art. 130, art. 134 i art. 135 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Zgodnie z treścią art. 130 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami wysokość odszkodowania ustala się według stanu, przeznaczenia i wartości, wyłączonej nieruchomości w dniu wydania decyzji o wyłączeniu. W przypadku gdy organ wydaje odrębną decyzję o odszkodowaniu, wysokość odszkodowania ustala się według stanu i przeznaczenia nieruchomości w dniu pozbawienia lub ograniczenia praw. Przepis art. 134 ustawy o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio. W myśl natomiast przepisów art. 134 tej ustawy podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi, z zastrzeżeniem art. 135, wartość rynkowa nieruchomości. Przy określaniu wartości rynkowej nieruchomości uwzględnia się w szczególności jej rodzaj, położenie, sposób użytkowania, przeznaczenie, stan nieruchomości oraz aktualnie kształtujące się ceny w obrocie nieruchomościami. Wartość nieruchomości dla celów odszkodowania określa się według aktualnego sposobu jej użytkowania, jeżeli przeznaczenie nieruchomości, zgodne z celem wyłączenia, nie powoduje zwiększenia jej wartości. Jeżeli przeznaczenie nieruchomości, zgodne z celem wyłączenia, powoduje zwiększenie jej wartości,

wartość nieruchomości dla celów odszkodowania określa się według alternatywnego sposobu użytkowania wynikającego z tego przeznaczenia. Stosownie do postanowienia art. 135 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, jeżeli ze względu na rodzaj nieruchomości nie można określić jej wartości rynkowej, gdyż tego rodzaju nieruchomości nie występują w obrocie, określa się jej wartość odtworzeniową. Przy określaniu wartości odtworzeniowej nieruchomości, oddzielnie określa się wartość gruntu i oddzielnie wartość jego części składowych. Określając wartość budynków lub ich części, budowli, urządzeń infrastruktury technicznej innych urządzeń szacuje się koszt ich odtworzenia, z uwzględnieniem stopnia zużycia. Przepis art. 135 ustawy o gospodarce nieruchomościami określają również szczególne zasady dotyczące ustalania wartości drzewostanu leśnego i zadrzewień, plantacji kultur wieloletnich, zasiewów, upraw i innych zbiorów.

Zgodnie z postanowieniami art. 27 ustawy inwestycyjnej wysokość odszkodowania związanego z wywłaszczeniem ustala się na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego, według stanu nieruchomości oraz jej wartości w dniu wydania decyzji o ustalaniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej przez organ pierwszej Instancji albo w dniu wydania decyzji ustalającej wysokość odszkodowania. Odszkodowanie podlega waloryzacji na dzień wypłaty, według zasad obowiązujących w przypadku zwrotu wywłaszczonych nieruchomości. Wysokość odszkodowania przysługującego dotychczasowemu właścicielowi lub użytkownikowi wieczystemu zmniejsza się o kwotę równą wartości odszkodowania ustalonego z tytułu wygaśnięcia ograniczonych praw rzeczowych (art. 24 ust. 4 ustawy inwestycyjnej). Suma wysokości odszkodowania przysługującego dotychczasowemu właścicielowi lub użytkownikowi wieczystemu, z wyłączeniem kwot podlegających zwrotowi środków pochodzących z dofinansowania z budżetu Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych (art. 27 ust. 9 ustawy inwestycyjnej), i wysokości odszkodowania z tytułu wygaśnięcia ograniczonych praw rzeczowych ustanowionych na tej nieruchomości lub na prawie użytkowania wieczystego, nie może przekroczyć wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego. Roszczenia osób uprawnionych z tytułu ograniczonych praw rzeczowych zaspokaja się według pierwszeństwa tych praw, ustalonego zgodnie z odrębnymi przepisami. Ponadto przepisy art. 27 ustawy inwestycyjnej określają szczególne zasady ustalania odszkodowania: z tytułu wygaśnięcia hipoteki, wygaśnięcia ograniczonych praw rzeczowych, za nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, za obiekty infrastruktury służące wykonywaniu przez jednostki samorządu terytorialnego zadań własnych, zrealizowane lub realizowane przy wykorzystaniu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych oraz z tytułu likwidacji rodzinnego ogrodu działkowego lub jego części.

3. Jaka jest przewidziana droga ubiegania się o rekompensatę oraz kto może być stroną w tej sprawie?

W myśl przepisów ustawy inwestycyjnej organem właściwym do rozpoznawania spraw związanych z ustalaniem odszkodowań przewidzianych w przepisach tej ustawy jest Wojewoda (art. 14 ust. 5 i art. 27 ust. 2 ustawy inwestycyjnej). Tak więc w pierwszym etapie rozstrzygania o wysokości odszkodowania, sprawy o odszkodowanie mają charakter spraw administracyjnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej. Postępowanie administracyjne prowadzone przez Wojewodę jest jednoinstancyjne (decyzja Wojewody nie podlega zaskarżeniu i jest ostateczna). Na dalszym etapie strona niezadowolona z przyznanej jej odszkodowania w decyzji Wojewody o odszkodowaniu, w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia, może wnieść powództwo do sądu powszechnego. Tak więc na dalszym etapie ustalenie odszkodowania będzie miało charakter sprawy cywilnej rozstrzyganej przez sąd powszechny.

Stronami legitymowanymi do występowania z roszczeniami są właściciele nieruchomości, użytkownicy wieczystości oraz podmioty, którym przysługują ograniczone prawa rzeczowe na nieruchomościach, które to nieruchomości zostały objęte odpowiednio decyzją o ustalaniu lokalizacji inwestycji (art. 7 ustawy inwestycyjnej) albo decyzją o wskazaniu lokalizacji inwestycji (art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy inwestycyjnej) albo na których były prowadzone badania lokalizacyjne. Odszkodowania takie nie będą natomiast przysługiwać innym podmiotom, na przykład właścicielom nieruchomości sąsiadujących z nieruchomościami objętymi ww. decyzjami lub nieruchomościami, na których były prowadzone badania lokalizacyjne. W odniesieniu do takiej kategorii podmiotów ustawa Inwestycyjna nie zawiera podstaw materialnoprawnych do wypłaty ewentualnego odszkodowania.

4. Dlaczego tereny sklasyfikowane jako turystyczne i uzdrowiskowe zostały wskazane na lokalizację inwestycji obiektów energetyki jądrowej, wbrew zaleceniom Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego?

Decyzja dotycząca wskazania lokalizacji inwestycji została wydana zgodnie z obowiązującym prawem. Podstawę prawną decyzji stanowi art. 11 ust. 1 pkt 1) Ustawy Inwestycyjnej. Ustawa ta jest zgodna z obowiązującym Rzeczpospolitą prawem międzynarodowym, w tym z prawem Unii Europejskiej. W związku z brakiem odniesienia w treści interpelacji do konkretnego dokumentu Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (dalej: „EKSE”) trudno jest się odnieść precyzyjnie do tego pytania. Tym niemniej w pragnę zwrócić uwagę, iż w ostatnim czasie EKSE w obszarze energetyki jądrowej, na wniosek Komisji Europejskiej wydał opinię z dnia 18.09.2013r. w sprawie projektu wniosku dotyczącego dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2009/71/EURATOM ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych COM(2013) 343 final. Zalecenia oraz opinie EKSE nie wiążą w żaden sposób Państw Członkowskich. W dniu 8 lipca 2014 r. uchwalono Dyrektywę Rady 2014/87/EURATOM zmieniającą Dyrektywę 2009/71/EURATOM (której dotyczyła wspomniana opinia EKSE), ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych. Tekst Dyrektywy 2014/87/EURATOM opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej nr L 219/42. Termin transpozycji nowelizacji Dyrektywy upływa 15 sierpnia 2017 r. Dokument ten jest wiążący dla Państw Członkowskich wraz z upływem terminu transpozycji. Zarówno powyższa Dyrektywa jak i opinia EKSE nie przewiduje ograniczeń takich jak wskazane w treści interpelacji.

Mam nadzieję, że powyższe wyjaśnienia będą satysfakcjonujące dla Pani Poseł.

Z upoważnienia
Ministra Skarbu Państwa
(podpisano elektronicznie)